ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА ТА БЕЗПЕКА 23.10.2024 | Джим О'Ніл

БРІКС, як і раніше, нічого не важить

Є багато сфер, де БРІКС могла б діяти на благо своїх членів і всього світу. Але у групи немає спільної мети, лише символічні жести

Цього тижня президент Росії Володимир Путін приймає щорічний саміт БРІКС (Бразилії, Росії, Індії, Китаю, Індії та ПАР). У саміті вперше братимуть участь чотири нові члени цієї групи (Єгипет, Ефіопія, Іран і ОАЕ), які вступили до неї минулого року, і повідомляють, що в ній мають намір також узяти участь багато інших країн. Але що з цього вийде?

Спочатку БРІК був акронімом, придуманим мною (2001 року) для групи країн, що розвиваються, які я вважав ключовими для світу. Але колишній міністр закордонних справ Росії Ігор Іванов і його бразильський колега Селсу Лафер вирішили розвинути цю ідею, і країни БРІК перетворилися на політичний клуб, до якого 2009 року приєдналася ПАР.

Путін, безсумнівно, скористається цим самітом, щоб показати світу, що він не так сильно ізольований, як цього хотілося б західним урядам. Це ідеальна можливість для нього та інших лідерів представити концепцію світу, в якому США не є лідером. Але варто зазначити, що дві країни, які, як очікувалося, приєднаються до БРІКС, цього не зробили. Прийнявши спочатку запрошення, Аргентина змінила курс після того, як 2023 року президентом країни було обрано Хав'єра Мілея; а Саудівська Аравія досі не вирішила, як їй вчинити.

Можна здогадуватися, чому це королівство не поспішає вступати. Воно, як і раніше, високо цінує свій альянс зі США у сфері оборони і безпеки, і ці зв'язки навіть зміцняться, якщо королівство коли-небудь нормалізує відносини з Ізраїлем. Утім, важливіше інше: незрозуміло, що може дати Саудівській Аравії або будь-якій іншій країні членство в БРІКС.

Так, є фотосесії. Лідери країн БРІКС+ можуть постояти поруч із Путіним і засудити недостатню представленість своїх країн у безлічі

великих організацій глобального управління. Вони так роблять щороку, і це, схоже, одне з небагатьох реальних досягнень кожного саміту.

БРІКС не робить нічого для досягнення значущих організаційних або структурних змін у міжнародних організаціях

При цьому БРІКС не робить нічого для досягнення значущих організаційних або структурних змін у міжнародних організаціях. Ба більше, ця група робить щось прямо протилежне. Через мінливу геополітичну ситуацію навколо України та посилення націоналістичних лідерів на Заході й усередині БРІКС міжнародні організації стають дедалі менш ефективними.

Є факт: реальні глобальні проблеми не можна вирішити за допомогою вузьких угруповань, подібних до БРІКС (або подібних до «Групи семи», якщо вже говорити про це). І цей факт ніяк не змінить кількість країн, що вступають до БРІКС. Що дійсно потрібно, так це пожвавлення «Групи двадцяти», яка діяла вкрай ефективно на початку свого існування – після фінансової кризи 2008 року. Хоча це доволі велике об'єднання (до нього входять усі країни «Групи семи» та БРІКС), воно краще відображає сьогоднішній світ у всій його складності.

Крім того, мені незрозуміло, чи була коли-небудь у БРІКС спільна мета, крім символізму. Є багато сфер, де БРІКС могла б діяти колективно на благо своїх членів і всього світу. Серед них (але список цим не обмежується) розвиток вільнішої взаємної торгівлі (і торгівлі з іншими країнами), а також рішучіші зобов'язання щодо боротьби зі зміною клімату та інфекційними захворюваннями. Створення Нового банку розвитку (спочатку він називався Банком БРІКС) стало позитивним кроком, але ця установа ніколи не мала чіткого і сильного мандата, прив'язаного до загальних цілей.

На саміті 2024 року, звісно, прозвучить безліч пишномовних заяв про створення альтернативи світовій монетарній системі, заснованій на доларі США. Але цього не станеться, поки ключові країни (а саме Китай) не почнуть серйозно відкривати свої капітальні рахунки і фінансові ринки.

Доки два найважливіших члени групи (Китай та Індія) не зуміють домовитися про

І поки два найважливіших члени групи (Китай та Індія) не зуміють домовитися про співпрацю та спільні ініціативи, у БРІКС практично не буде шансів на реалізацію заявлених амбіцій. Поки що ці дві держави

співпрацю та спільні ініціативи, у БРІКС практично не буде шансів на реалізацію заявлених амбіцій

залишаються історичними суперниками і вже кілька років ведуть бойові дії на гімалайському кордоні.

З усіх цих причин БРІКС+ мало чого досягне. Вкрай різнорідні нові члени, схоже, підбиралися хаотично, виходячи не з якихось довгострокових стратегічних міркувань, а тому що їх вдалося заманити. Єгипет, Ефіопія та Іран входять до числа 12 найбільших країн, що розвиваються, за чисельністю населення, але навряд чи це країни з найбільш динамічною економікою. Тим часом ОАЕ набагато багатші за інших, але це дуже маленька країна. А де Мексика, Індонезія та економічно перспективні азіатські країни з першої дюжини?

Відповідь навряд чи важлива. Навіть якби ці країни (а також Бангладеш, Нігерія, Пакистан, Філіппіни, Туреччина, Південна Корея та В'єтнам) вступили, результатом стали б лише більші саміти. «Група двадцяти» все одно залишиться більш підходящим і ефективним інструментом багатостороннього співробітництва.

Інший погляд на цю тему читайте у статті

Брахми Челлейні «Ефект БРІКС»

(c) Project Syndicate, 2024

Джим О'Ніл

Джим О'Ніл (Jim O'Neill) – колишній глава Goldman Sachs Asset Management і колишній міністр фінансів Великої Британії, є членом Пан'європейської комісії Всесвітньої організації охорони здоров'я зі здоров'я та сталого розвитку.